

Konsultat lokale me shoqërinë civile rreth nismës KOMRA

Pejë, Kosovë

Më 26. qershor 2009.

Konsultat i ka organizuar organizata joqeveritare Syri i Vizionit. Morën pjesë 34 përfaqësues të organizatave joqeveritare, shoqatave të veteranëve, dhe mediave (1). Debatin e përcollën 4 përfaqësues të pushtetit komunal të Pejës, Istogut dhe Klinës. Si dhe tre përfaqësues të organizatave ndërkombëtare. Drejtuesit ishin Salem Čorbo (Shoqata Kthimi dhe mbijetesë e qëndrueshëm, BH), Bekim Blakaj (FHP, Kosovë), Valdete Idrizi (Community Building Mitrovica, Kosovë) dhe Veton Mujaj (OJQ Syri i Vizionit, Kosovë). Raportuan Zëri dhe TV Dukagjini.

Pjesëmarrësit në numër të madh e përkrahën nismën për themelimin e KOMRA

Dua që të përshëndes këtë nismë dhe mendoj se ky është momenti i vërtetë që shoqëria civile të përqendrohet në këtë pyetje. (...) Mendoj se në Kosovë jemi vonuar në këtë proces kur krahasohemi me Bosnjën dhe Kroacinë. (...) Mendoj se kjo paraqet një rën nga zgjidhjet për mbledhjen e fakteve në mënyrë që pastaj të gjithë këto fakte të dërgohen në adresat e tyre përkatëse. (Elbert Krasniqi, Këshilli i rinisë, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26 qershor 2009.)

Me të vërtetë duhet përshëndetur një nismë të tillë. (...) Dhashtë Zoti që me formimin e këtij Komisioni, të shkon për më të mirë dhe që... njerëzit nuk do të ngurohen. Nuk mund të them se ky apo ky është fajtor. U fol këtu për qeverinë në Serbi. Ai i cili ka vrarë me siguri se nuk do të jep dëshmi. Po ta donte ai këtë gjë, ai nuk do të vriste askënd, askund. (Lale Grabanica, OJQ Elena Gjika, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26 qershor 2009.)

Problemet e invalidëve ushtarakë të luftës dhe veteranëve duhen zgjidhur me ligj dhe përmes institucioneve.

Kemi 2500 ushtarë të rënë nga Ushtria çlirimtare e Kosovës. Kemi invalidë të luftës, të cilët ende janë të lënë anash nga ana e shoqërisë dhe të cilët marrin një përqindje të vogël të kompensimit. Pra, veteranët, anëtarë të UÇK-së aspak nuk janë të përfshirë nga ligji. (...) Duhet ta zyrtarizojmë gjetjen dhe rehabilitimin e viktimave të luftës duhet të bëhet në mënyrë ligjore, institucionale. (Pren Marashi, Shoqata e veteranëve të luftës, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26 qershor 2009.)

Nëse KOMRA siguron shpazim për përjetimin e dhunës, kjo do të ketë efekt pozitiv në viktima.

Nuk do ta zvogëloja efektin ligjor apo të drejtësisë të këtij procesi, por do të theksoja edhe efektin psikik mbi viktimën i cili ka dijeninë se dikush e ka shpazuar për tërë dhunën që e ka përjetuar. Drejtësia në një mënyrë të caktuar jep mundësinë e mbylljes së kësaj plaje. (Lulëzim Arapi, Shoqata për ndihmën psiko-sociale të fëmijëve dhe familjeve, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Shprehet dyshimi që identifikimi i mbetjeve mortore nuk është bërë në mënyrë të besueshme.

Kjo është një brengë që unë po e tregoj vetëm sot për të parën herë. Shtrohet pyetja a është personi që është varrosur ai personi i vërtetë, edhe pse janë paguar 70 mijë marka, edhe pse personi tashmë është varrosur dhe e ka aty pllakën e varrit. Pra, a janë personat që po i marrim ato të vërteta, apo janë dikush krejtësisht tjetër. (Sabrije Zeqaj, Hendikos, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Gratë, viktimat e dhunës seksuale, duhet të përkrahen moralisht, para ligjit të jenë të barabarta me viktimat tjera civile, të kanë përkrahjen psikike dhe të drejtën e reparacionit. Duhet të respektohet edhe vendimi i tyre se a do të dëshmojnë publikisht

Është çështja e një shtrese të viktimave të luftës, që ka të bëjë me gratë që kanë përjetuar dhunë seksuale ose ndonjë dhunë tjetër. Gjatë aprovimit të ligjit mbi viktimat civile, kemi qenë të zhgënjyera që ligji nuk ka paraparë këtë kategori të viktimave. (...) Kemi propozuar plotësimin e ligjit në mënyrë që këto viktimat, herdokurëdo në të ardhmen, të mund të kërkojnë reparacione dhe të përkrahen dhe njihen moralisht, por deri më sot nga institucionet tona nuk kemi marrë asnjë përgjigje edhe pse në atë tubim kanë qenë të pranishme edhe disa gra deputete. (Ilirijana Hoti, Shoqata Medica Kosova, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Sipas njohurive të mia disa organizata joqeveritare merren me këtë çështje por në mënyrë institucionale askush, konkretisht rreth grave që janë dhunuar, pastaj, në raport me pjesëmarrësit në luftë, e që e kanë sindromin e luftës, të mos them të Vietnamit apo të Bosnjës. Te ne askush institucionalisht nuk merret me këtë. Dhe ju e dini se ky tretman është me kosto shumë të lartë, dhe kjo edhe na brengos. (Pren Marashi, Shoqata e veteranëve të luftës, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Por kur flasim për rastet e dhunës seksuale, kur flasim për gratë, ne duhet të respektojmë mosgatishmërinë e tyre që të dëshmojnë publikisht. (Valdete Idrizi, Community Building Mitrovica, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Janë shfaqur mendime të kundërta se pos zbardhjes së fakteve a duhet të jetë qëllim i KOMRA, , edhe pajtimi.

Ne nuk jemi të gatshëm për pajtim, vetëm duam që të zbardhen faktet. Njëkohësisht, edhe kur thuhet fjala e 'vërtetë', Komisioni për të vërtetën, çfarë e vërtetë [mendohet]? Secili e ka versionin e vetë të vërtetës, dhe mu për këtë ne kemi qenë shumë të kujdesshëm me KOMRA. Ky është Komision rajonal për zbardhjen dhe vërtetimin e fakteve mbi krimet dhe shkeljet tjera të rënda të të drejtave të njeriut të bëra në ish Jugosllavi.(...) Ne e mënjanuam me qëllim këtë fjalë. (Valdete Idrizi, Community Building Mitrovica, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Çfarëdo qëllimi apo arsye e punës së këtij Komisioni, që do të shkruhet në atë formulimin zyrtarë, në fund të fundit, nënkupton qëllimin gjithëpërfshirës që është pajtimi. Unë nuk do të

doja që të kam frikë nga kjo fjalë dhe mendoj se kjo është diçka që i takon dreqit dhe shtrigave. Mënyra se si mund të zgjidhim problemet është dialogu, pra të flasim për këto probleme. Ndoshta këto Komisione mund të ndihmojnë nëse njerëzit do të mund të flasin hapur për atë çka kanë përjetuar, më duket se kjo do të kishte efektin psikologjik. Këtë e quajmë katarsë emocionale ku vjen deri te zbrazja e gjithë atyre tensioneve emotive. (Lulëzim Arapi, Shoqata për ndihmë psiko-sociale fëmijëve dhe familjeve, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Nuk munden njerëzit që janë këtu të kërkojnë pajtimin, sepse viktimat nuk e kërkon pajtimin. Ju lutem, kini kujdes në të ardhmen që ky Komision të mos kërkojë pajtimin, as që guxon të përmendet pajtimi, sepse bëhet fjalë për viktimën e viktimat nuk e kërkon pajtimin. (Pren Marashi, Shoqata e veteranëve të luftës, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)

Ne nuk duhet të merremi me politikë, ne duhet të gjejmë kush janë autorët e krimit. Sa i përket kërkimfaljes, ka kohë. Francezët dhe Gjermanët kanë pritur 30 vjet, ndoshta edhe ne do të pajtohemi eventualisht pas një periudhe të caktuar kohore. (Atdhe Berisha, Kalaja, Kosovë, Konsultat lokale me shoqërinë civile, Pejë, Kosovë, 26. qershor 2009.)